

ПОЛІТИЧНА РЕГІОНАЛІСТИКА

УДК 323.174:316.324.8

© Олександр Городецький
(Чернівці)

РЕГІОНАЛІЗМ ЯК ПОЛІТИЧНИЙ ТРЕНД ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

У статті реалізована спроба осмислити феномен регіоналізму у контексті філософії політики, виявити його особливості в умовах інформаційного способу розвитку. Новий регіоналізм як політичний тренд постмодерності постає у площині взаємодії локального (партикулярного), національно-державного та транснаціонального (глобального).

Ключові слова: глобалізм, держава, інформаційне суспільство, новий регіоналізм, політична регіоналістика, політичний простір, політичний час, поліцентричний світ, регіоналізм, регіональна політика, транслокальне, централізм.

Городецький А.

Регионализм как политический тренд информационного общества

В статье реализована попытка осмыслить феномен регионализма в контексте философии политики, определить его особенности в условиях информационного способа развития. Новый регионализм как политический тренд постмодернского общества возникает в поле взаимодействия локального (партикулярного), национально-государственного и транслокального (глобального).

Ключевые слова: глобализм, государство, информационное общество, новый регионализм, политическая регионалистика, политическое пространство, политическое время, поликентричный мир, регионализм, региональная политика, транслокальное, централизм.

Horodetskyi O.

Regionalism as a Political Trend of the Informational Society

This article endeavors to comprehend the phenomenon of regionalism in the context of philosophy of politics and tries to recognize its peculiarities under the circumstances of the informational way of development. It discloses new regionalism, as a post-modern political trend, interacts with three areas: local (particular), national and trans-national (global).

Key words: globalism, state, information society, new regionalism, political regionalistic, political space, political time, polycentric world, regionalism, regional politics, trans-local, centralism.

Дослідження проблем регіонального розвитку, транскордонних відносин у вітчизняному науковому, соціокультурному середовищі є, на сьогодні, вельми репрезентативним багатогалузевим явищем, що об'єднує, інтегрує історичні, культурологічні, політологічні, правничі, економіко-теоретичні (прикладні) та інші дискурсивні практики. Незважаючи на виразну тенденцію сучасного суспільствознавства щодо стрімкого зростання ролі міждисциплінарних досліджень та дедалі помітнішого розмивання демаркаційних меж, що пролягають між різними його галузями, вони (ці галузі) все ж таки зберігають власну автентичність, корелюючи із відповідними предметними зонами аналізу соціальних процесів. Ця обставина дозволяє вирізнати з-поміж інших *політичну регіоналістику* як наукову дисципліну, що має визначене предметне поле і автентичні тематичні дискурси. Якщо спробувати структурувати проблематику політичної регіоналістики в Україні, то у першому наближенні можна окреслити у її межах два засадничі дискурси:

- відносини між центральною та регіональною владою; політичні стратегії держави щодо регіонів, розвитку муніципальної влади, самоврядування територій¹;
- власне регіоналістика, у межах якої провадяться дослідження політичного процесу на мезота мікрорівнях, з'ясовуються особливості структур та функціонування регіональної влади, історія регіональних політичних еліт (правлячих груп), своєрідність територіальних партійних систем, політичної культури, транскордонного співробітництва, вивчаються проблеми муніципального самоврядування та його взаємини з органами регіональної державної влади тощо².

Означені наукові середовища (дискурсивні практики) є домінуючими векторами досліджень української політичної регіоналістики, що зосереджені у національних університетах, розташованих, переважно, у зонах українського пограниччя – Закарпатському, Івано-Франківському, Львівському, Донецькому, Чернівецькому, Харківському та інших.

Разом із тим у цьому викладі актуалізуємо дещо інше пізнавальне завдання, а саме: дослідити регіоналізм як загальноцивілізаційний політичний феномен, як стійкий політичний тренд життєдіяльності сучасного світу, як своєрідний «ідеальний тип» (М. Вебер), з'ясувати його особливості у контексті інформаційного суспільства та постмодерного розвитку. Пропонований підхід має сто-

сунок до просторово найширшої версії інтерпретації регионалізму у світі, формування його політичної архітектури, у межах якої інтегруються по-політичні відносини трьох рівнів:

- наддержавного (трансдержавного),
- національно-державного,
- субдержавного (регіонального, локального, партікулярного).

Кожен із цих рівнів репрезентує автентичні політичні процеси, специфічні «зрізи» політичного поля, у межах яких змінюються значення не лише *політичного простору*, але й *політичного часу* (у найбільш загальному вигляді, вимірюваному сталими у сучасній науці термінами: премодерн (домодерн) – модерн – постмодерн (або постісторичний світ – за відомим (але не зовсім коректним, на нашу думку) виразом Ф.Фукуями). Це означає, що у сучасному політичному житті синхронно виявляють себе різноманітні дійові персонажі, що сутнісно корелюють із різними історичними епохами та продуковані цими епохами – держави, церкви різних конфесій, транснаціональні корпорації, локальні (партікулярні) суб'єкти політики, що репрезентують найрізноманітніші форми націоналізму, терористичні угрупування, криміналітет, міжнародні політичні організації (регіональні та глобальні), світові фінансові структури, мережі та потоки – цілий конгломерат політичних акторів, що сповідують різні цінності, різні ідеології (від сакрального до симулятивного) і, зокрема, тому не можуть бути зведені до певної гомоморфної матриці політичних сил, їх своєрідного спільногого знаменника.

Ясна річ, що у межах обраної нами системи координат дослідження регіоналізму як цивілізаційного (а не партікулярного, локального) політичного явища, його сутність ідентифікується не тільки та не стільки у орбіті відносин із національною державою, а, насамперед, у площині дихотомічної взаємозумовленості локального і трансдержавного (глобального). Застосування логіки бінарних опозицій до вивчення регіоналізму якраз і дозволяє ідентифікувати його як фундаментальний політичний тренд сучасного світу, на іншому полюсі якого лежить тренд глобалізації. Глобалізація та регіоналізація сучасного світу, політики та влади пов'язані між собою як взаємопроникаючі процеси, що об'ємають функціонування усієї сучасної цивілізації у всій її структурній різноманітності.

У сучасній політичній науці означений вище підхід дістав назву «нового регіоналізму» і оригінальне теоретико-методологічне обґрунтування у роботах Е.Гембла (A.Gamble), Т.В. Люка (T.W.Luke), Т.Мейера (T.Meyer), Р.Робертсона (R.Robertson), М.Тельо (M.Tel'o), Б.Хеттна (B.Hettne), Р.Хігготта (R.Higgott), М.Фезерстоуна

(M.Featherstone), Й.Фрідмана (J.Friedman) та інших, написаних впродовж кінця 80-х років ХХ століття і до нашого часу³. У вітчизняній політичній науці цей дискурс з'являється лише згодом – приблизно через 15-20 років (у монографічних роботах І.Ф. Кураса (2004 р.), В.П. Семиноженка та Б.М. Данилишина (2005 р.), а ще пізніше – у наукових статтях Т.С. Стародуб, М.Г. Нікітіної, В.Константинова, В.Панової)⁴ та репрезентується, переважно, у теорії міжнародних відносин. Ще одна особливість українського формату нового регіоналізму, у порівнянні із західною політичною наукою, полягає у тому, що у вітчизняному дослідженні цього явища майже відсутній його аналіз у контексті філософії політики, яка охоплює усю царину політичної реальності – як у просторовому, так і часовому вимірах.

З точки зору теоретичного осмислення регіональної політики пропонований дискурс надає необхідного інструментарію для дослідження тих перемінних політичного процесу, що лежать, власне, за межами регіонів, але є вельми важливими аргументами, що істотно впливають на регіональну політику і, відповідно, на соціальні комунікації у межах локальних територій, їх соціальне життя. У сучасній політиці дедалі активніше виявляються ті форми її здійснення, що народжуються поза межами конкретної держави – у фінансових, енергетичних, інформаційних, технологічних, товарних потоках і, образно кажучи, «зависають» над кордонами держав та не можуть бути локалізовані у партікулярних політичних формах. Це означає, відповідно, що методологічно ми отримуємо можливості відстежити нові грані у локальній політиці, пов'язані із наявністю у локальності іманентно імплантованих тенденцій глобальної політики, точніше – побачити у локальному, партікулярному, регіональному прояви транслокального.

Регіоналізм як політичне явище вельми строкатий, багаторічний та різновимірний. Значною мірою така варіативність залежить від самих звичайних просторових, територіальних характеристик, які часто взагалі не беруться до уваги у наукових розвідках або мають у них латентний характер у форматі «за умовчанням». Однак важливо пам'ятати, що територіальні ознаки не лише визначають адміністративні межі регіону, але й є системоутворюючими при застосуванні різних способів ідентифікації регіонів, серед яких розрізняють аграрні, промислові, туристичні, науково-технологічні, культурні, екологічні, транскордонні тощо.

Дещо парадоксальним, на перший погляд, виглядає той факт, що локальні (партікулярні) території у сучасному світі утворювались внаслідок інтенсивних соціальних комунікацій (міграцій-

них, торгівельних, етнічних), що мали у своїх початкових фазах стихійний характер. Саме «тіло» політики завжди, на нашу думку, структурно містить інституціоналізовані (впорядковані законами, нормами та політичними організаціями) відносини, так і стихійні, латентні, позаправові прояви функціонування різноманітних владних суб'єктів. Чи ми візьмемо у історичній ретроспекції сюжети початку «золотої лихоманки» на Алясці (1896–1897 pp.), що «створили» Клондайк як певну територію із специфічними ознаками чи постмодерні сюжети утворення науково-технологічного парку у Кремнієвій долині – джерела цих дискретних у історичному плині процесів до певного часу мали стихійне походження. Якщо наприкінці XIX століття шукачі золота, що з усього світу направлялись до Доусона, змушені були згодом на вимогу північно-західної кінної поліції (що виконувала державну функцію митної та транскордонної служби) тягти із собою (як умову в'їзду на територію Канади) річний запас харчів та інших утилітарних речей, то на початку ХХІ століття уряд США запроваджує у обіг спеціальну візу EB-5, що відкривала адресну інвестиційну програму для підприємців, заможних людей із різних країн, готових інвестувати у економіку США від \$ 500 000 терміном на 5 років у обмін на «зелену карту» та, згодом, громадянство. Держава завжди рано чи пізно приходить із своїми повноваженнями у такі стихійні ніші та намагається стати над процесами, що там відбуваються, переслідуючи власні інтереси. У 2012 році іміграційні служби США видали майже удвічі більше віз EB-5, ніж у 2011, хоча їх річна квота становила 10 000, а мінімальний обсяг інвестицій було збільшено до \$ 1 000 000. Щоправда, згідно з результатами досліджень, проведених Фондом Кауфмана, стало відомо, що кількість зареєстрованих у Кремнієвій долині IT-підприємств із зарубіжними власниками (співвласниками) скоротилася за період 1995 р. із 52% до 44% у 2012 р.⁵. У формуванні регіонів (а цей процес є постійним, перманентним впродовж усієї історії модерного суспільства) держава завжди відіграє з більшою або меншою мірою ефективності ключову роль. Однак у межах постмодерного (інформаційного) суспільства внаслідок глобалізаційних процесів у цьому сюжеті з'являються, окрім держави, більш впливові політичні сили, що виникають у тілі різноманітних корпоративних міждержавних та міжнародних утворень. Кілька сотень таких організацій сьогодні уже є гравцями різних вагових категорій у світовому політичному процесі: ЕС, АСЕАН, Карибське співтовариство, Бенелюкс, ЕБРР, БРИКС та багато інших не лише переслідують власні інтереси у глобальному світі, але й підпорядковують своїм цілям та стратегіям політику тих держав, що входять до струк-

тур цих транснаціональних утворень. Добре відомо, наприклад, що усі країни-члени Євросоюзу зобов'язуються дотримуватись загальних наднаціональних стандартів у розробці державної податкової, кредитно-фінансової, митної політики, розвитку транспортних комунікацій, зв'язку, енергетичних мереж тощо, навіть коли ці загальні стандарти у той чи інший момент не є вигідними тій чи іншій країні всередині Союзу. Відтак поняття регіону та регіональної політики набувають нових значень у асоціативних спільнотах, виходячи за межі дискретних національних держав. Якщо до цієї стратифікації владних суб'єктів (міжнародні міжурядові організації, національні держави як суб'єкти владних повноважень) додати політичні інтереси та присутність у системах влади різних рівнів транснаціональних корпорацій (разом із транснаціональними банками, власними телекомунікаціями, інформаційними ресурсами та іншими потужними інструментами влади), число яких, за різними оцінками, коливається від 40 до 70 тисяч, а бюджети деяких із них перевищують бюджети багатьох країн, то отримаємо майже повний перелік учасників, що істотно впливають на політичну архітектуру сучасного світу та геометрію глобальних, національних та регіональних (партитулярних) кордонів у ньому.

Різниця у характері впливу, що здійснюють міжнародні міжурядові суб'єкти політики та транснаціональні корпорації стосовно регіонів, пов'язана із використанням вертикальних субординативних каналів вироблення та впровадження політичних рішень – у першому випадку й застосуванням принципів мережевого (горизонтального) проникнення, що мають конфігурацію ризоми, – у другому. Якщо логіка політичного впливу наддержавних міжурядових організацій є, загалом, лінійною, ієрархічною і стосується замкнених іменитих систем, що повністю поглинають енергії такого впливу, то стратегія поведінки ТНК стосовно регіонів – зовсім інша; вона подібна до експансивної поведінки кочовиків чи мореходів у їх нестримних пошуках нових земель, нової здобичі, що пронизувала усю історію Античного світу, Середньовіччя та Нового часу, її траєкторії та динаміка розвитку часто зовсім непрогнозовані, а економічні, торгівельні, інформаційні точки-форпости у вигляді представництв, відділень, офісів, торговельних центрів, автозаправочних станцій тощо, які створюються у потоках фінансів, товарів, технологій, не мають упорядкованої, симетричної просторової структури і зовсім байдужі до геометрії традиційних кордонів, що пролягають між національними державами та союзами цих держав. У певному сенсі, головні маршрути потоків, куди вони спрямовують свої зусилля, – не держави, а саме регіони, всередині яких корпорації вдоволь-

няють власні бізнесові інтереси і головний з-поміж них – реалізувати послугу або товар, що виробляється мережею, з метою зміцнення корпоративного капіталу, влади і витіснення конкурентів.

Диверсифікація політичного регіоналізму як тренду можлива не лише у категоріях політичного простору, але й політичного часу. Регіоналізм виявляє деякі власні потайливі риси і тоді, коли помістити його у систему координат історичної ретроспекції. «Воскресіння регіоналізму, – слушно зауважує М. Тельо, президент Інституту європейських студій, професор Брюссельського університету, – має бути поміщене у найширшу історичну перспективу, що містить *три хвили регіоналізму впродовж двадцятого століття*» (переклад наш. – О.Г.)⁶. На його думку, цими хвилями є:

1. Імперський регіоналізм міжвоєнного періоду (виникає у 20 – 30-ті роки), пов’язаний із остаточними явищами колоніальної гегемонії Великобританії у світі, що залишалась дієвою аж до міжнародної економічної конференції 1933 р., потім ідучи у нисхідний тренд;

2. Економічний регіоналізм (виникає у 50 – 60-ті роки і триває впритул до постмодерних 80 – 90-тих років), встановлений на ґрунті американо-центристської моделі стабільності та її бачення багатосторонності;

3. Постгегемоністський регіоналізм, що триває у Європі впродовж останніх двадцяти років та розгортається на підставі долання ієрархічних, піраміdalних принципів побудови міжрегіональних відносин, заснованих на політичній волі, політичних стратегіях та інтересах наддержав; це спроваді новий тип регіоналізму, «елемент нової турбулентності та гетерогенності світової системи», орієнтований на впровадження децентралізованої моделі світової політики, що передбачає перехід до поміркованої багатополярності⁷.

Отже, сутність нового регіоналізму пов’язана із маніфестацією у світовій політиці образу поліцентричного світу, заснованого на багаторівневій та багатосторонній взаємодії широкого спектру учасників: національних держав, регіональних політичних сил, вивільнених від жорсткого адміністрування з боку центральної влади та глобальних (транснаціональних) політичних організацій (та бізнесових структур, що впроваджуються у велику і малу політику), взаємодія яких покликана забезпечити постгегемоністську стабільність.

З іншого боку, регіоналізм як політичний феномен сучасного світу постає перед нами у двох автентичних формах, що віддзеркалюють історичну дистанцію між модерним (індустріальним) та постмодерним (інформаційним) суспільством, фіксуючи, разом із тим, істотні відмінності між ними щодо способів організації та динаміки господарського життя, соціальних комунікацій, політики

та культури. Примітно, що ці історичні форми регіоналізму розташовані одна відносно іншої не тільки діахронічно, послідовно (як у дискурсі, ре-презентованому М. Тельо), але й, що важливо, *співіснують* між собою у теперішньому часі, себто мають синхронічну форму і різною мірою виявляють себе у різних точках актуального політичного простору. В результаті необхідно визнати наявність у сучасних політичних відносинах на всіх рівнях їх функціонування – від макрополітики до муніципальних структур – двох автентичних типів регіоналізму, які Б.Барбер (B.R. Barber), професор університету Меріленду, образно називає силами Джихаду та силами Мак-Світу⁸. Ці тенденції «працюють з однаковою потужністю у протилежних напрямках; одна рухається енергією парafіяльної ненависті, інша – універсалізацією ринків, одна відтворює древні субнаціональні та етнічні кордони зсередини, інша робить національні кордони шпаристими іззовні»; «...трайбалізм і глобалізм, – вважає дослідник, – стали двома фундаментальними принципами політики та суспільного життя» (переклад наш. – О.Г.)⁹.

Принагідно зауважимо, що регіоналізм як політичний тренд у сучасному суспільстві, потрібно розрізняти не лише у межах глокального (як предметного співвідношення, комбінації локального та глобального – про що говорить Б.Барбер), але й у формах національного (етнічного) та територіального (полієтнічного, корпоративного) виміру – залежно від типології суб’єктів політичної дії. У цьому сенсі регіоналізм може продукуватись, виходячи із інтересів національних, етнічних груп – басків чи каталонців у Іспанії, німців із Південного Тиролю у Італії, нідерландців у Бельгії, кримських татар в Україні або полієтнічними інтересів, репрезентованих мегатериторіальними утвореннями – такими, наприклад, як Каскадія (Cascadian Independence Project) – частина північно-західної території США та Канади, що включає Британську Колумбію, Вашингтон, Оregon, частину Айдахо, південну Аляску та північну Каліфорнію і позиціонує себе як унікальний біосоціальний регіон з більш як 15 мільйонами населення, що має автентичну історію, господарське життя, культуру та автентичне політичне майбутнє. Аналогічні прояви регіоналізму легко помітити і у європейському політичному ландшафті, де також артикулюються схожі проекти: північні регіони сучасної Італії (однієї із найбільш децентралізованих європейських демократій), прагнучи подальшого зростання фінансової та політичної автономії, декларують необхідність утворення власної держави (проект Паданії); у Шотландії, спираючись на історичні аргументи, таку державність намагаються просто відновити, відокремившись від Великобританії, для чого у 2014 році буде прове-

дено референдум, інтерес до якого вже зараз підігривається сепаратистськими політичними силами шляхом спекуляцій навколо начебто невичерпних нафтових ресурсів Північного моря, що монопольно належатимуть Шотландії після її виходу з під влади Британської корони.

Якщо спробувати ідентифікувати фундаментальні причини виникнення нового регіоналізму, то вони лежать у площині відносин локальних територій та централізованих бюрократій (держав), що розгортаються у глобалізаційних системах та зачіпають, здебільшого, проблеми доступу до ресурсів, характеру їх розподілу, взаємного співвідношення владних повноважень регіональних та центральних бюрократій, їх ставлення до використання та збереження екологічного потенціалу природного середовища тощо. При цьому змістовне навантаження терміна «новий» означає і те, що регіон із традиційного об'єкта централізованої державної політики перетворюється на самодостатнього актора політичного процесу, який у розробці і впровадженні стратегій ефективного розвитку часто перетинає національні кордони власної держави, інкорпоруючись у транслокальні фінансові, інформаційні, енергетичні, бізнесові, транспортні, технологічні потоки, інсталюючи власну мережу горизонтальної комунікації з іншими регіональними (мегарегіональними) утвореннями. В результаті, як слушно зауважує Ф.Брюке, створюється феномен «регіоналізованої держави»¹⁰, у межах якої визначальним принципом відносин між регіонами та центральними органами влади стає принцип субсидіарності.

У модерному суспільстві – з моменту його виникнення та еволюції – принцип централізму становив фундаментальний принцип не лише зміцнення та розвою будь-якої національної держави, але й принцип архітектури міжнародних відносин у бінарному світі соціально-політичних систем; у постмодерному, інформаційному суспільстві умовою збереження інститутів державності стає принцип регіоналізму, децентралізації, який, у площині транснаціональних комунікацій, призводить до утворення поліцентричного світу економіки, влади, соціальних відносин, культури – інакше кажучи, мозайчної, строкатої гіперсистеми, що перманентно збільшує не лише структурну різноманітність, але й власну інтенсивність, динаміку функціонування. Щоправда, динаміка політичного процесу, політичних перетворень у різних точках сучасного політичного простору різничається досить помітно, але, загалом, це є цілком природним фактом, адже різноманітні політичні актори поліцентричного світу функціонують, як уже говорилось, у автентичних епохах, партикулярних спільнотах, співвідносинах із премодерною, модерною та постмодерною фазами суспільного роз-

витку. При цьому актуальне інформаційне середовище – своєрідний «гіперпростір без атмосфери» (за вельми влучним та колоритним визначенням Ж.Бодріяра) – виконує роль своєрідного нейтротрансмітера, що дозволяє транспортувати найрізноманітніші витвори цивілізації – товари, гроші, капітал, соціальні мережі, освіту, політичні цінності тощо – у найвіддаленіші периферичні точки гіперсистеми, здійснюючи, разом із цим, транслокальну телепортацию, ефект «ущільнення, стиснення» часу, а відтак, пришвидшення процесів суспільного життя у дискретних регіональних утвореннях. Зауважимо, що у сучасній західній політичній науці канадською дослідницею Д.Уістні (D.E. Westney)¹¹ теоретично обґрунтovanий та докладно описаний феномен крізьсуспільного наслідування («cross-societal emulation»), за допомогою якого ефект «стиснення часу» дістає, певною мірою, сутнісних предметних характеристик.

Підсумовуючи цей виклад, пропонуємо наступні висновки щодо обраного аспекту дослідження та його результатів.

Насамперед, необхідно зауважити, що фундаментальною передумовою виникнення нового (постгемоністського) регіоналізму є, по суті, зміна дихотомічної моделі міжнародних відносин із провідною роллю конкурючих між собою наддержав у світовій політиці моделлю поліцентричного світу, логіка розвитку якого заснована на децентралізації влади та розширенні спектру учасників політичної дії. Розвиток горизонтальних зв'язків між регіонами, а також зусилля регіональних політичних еліт, орієнтовані на різні форми інкорпорації локальних спільнот у глобальні товарні, фінансові, інформаційні, технологічні, соціальні потоки та трансдержавні політичні структури, є фундаментальними умовами досягнення політико-правової та ресурсної самодостатності регіонів. Регіоналізм як політичний тренд постмодерного світу можливо ідентифікувати виключно у межах трирівневої моделі суб'єктів політичного процесу, що поряд із локальними територіями та державою, містять наддержавні, транслокальні політичні утворення, що функціонують у межах як інституціоналізованих владних структур, так і стихійних потоків товарів, фінансів, інформації, соціальних мереж тощо.

Подальше завдання у дослідженні феномену нового регіоналізму – визначити, ідентифікувати ту конструктивну матрицю ідей (стратегій та тактик), що дозволить у межах суспільної практики органічно поєднувати інтереси розвитку людини з інтересами «великої» та «малої» політики.

¹ Означеній аспект дослідження політичної регіоналістики знаходимо, зокрема, у працях: Долішній М.І. Регіональна політика на рубежі ХХ-ХХІ століть: нові пріоритети. – Київ: Наукова думка, 2006. – 511 с.; Теле-

шун С.О. Державний устрій України. Проблеми політики, теорії і практики. – Івано-Франківськ: Лілея, 2000. – 344 с.; Верменич Я. Адміністративно-територіальна реформа в Україні: життєва потреба чи елемент політичного дизайну? / Я.Верменич // Агора. Україна – регіональний вимір. – К.: Стилос, 2006. – Вип. 3. – С.92-108 та інших.

² Згаданий дискурс представлений, наприклад, у роботах: Зварич І.Т. Регіональні особливості етнополітичних процесів в Україні / І.Т. Зварич // Віче. – 2009. – № 1.// Режим доступу: www.viche.info/journal/1278/; Войналович В. Регіональні особливості інституціоналізації релігійного простору України / В.Войналович, Н.Кочан // Наук. записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені І.Ф. Кураса НАН України. – К., 2010. – Вип. 2 (46). Істотний внесок у розробку наукового тренду, що розглядається, здійснює Науково-дослідницький інститут європейської інтеграції та регіональних досліджень Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (насамперед, відділ транскордонної співпраці та регіональних досліджень, а також Центр білорусистики, літуаністики та балтійських студій). Див. докладніше: <http://rieirs.org/category/doslidzhennya-ta-publikatsiji/>.

³ Див., наприклад: Featherstone M. In Pursuit of the Postmodern: In Introduction / M. Featherstone // Theory, Culture & Society. – June 1988. – # 5. – P. 195-215; Robertson R. Globality and Modernity / R. Robertson // Theory, Culture & Society. – May 1992. – # 9. – P. 153-161; European Union and New Regionalism: Regional Actors and Global Governance in a Post-Hegemonic Era. Second Edition. Ed. By M. Tel'o. – Aldershot: Ashgate Publishing, Ltd., 2007. – 411 p.+XXI.

⁴ Курас І.Ф. Пошук гармонії в контексті «нового регіоналізму» / І.Ф. Курас // Етнополітологія. Перші кроки становлення. – К.: Генеза, 2004. – С.189-296; Семиноженко В.П. Новий регіоналізм / В.П. Семиноженко, Б.М. Данилишин. – К.: Наукова думка, 2005. – 160 с.; Стародуб Т.С. Особливості формування нового регіоналізму в контексті посилення інституціоналізації регіональних схем взаємодії (на прикладі діяльності ОЧЕС). – Режим доступу: http://archive.nbuvgov.ua/portal/soc_gum/grani/2011_6/36.pdf; Стародуб Т.С. Особливості розвитку нового регіоналізму в умовах глобальних трансформацій / Т.С. Стародуб // Гілея: науковий вісник. – 2012. – Вип. 64. – С. 482-487; Никитина М.Г. «Новий регіоналізм» и преодоление периферийности / М.Г. Никитина // Український географічний журнал. – 2011. – № 3. – С. 48-52; Константинов В. Еволюція наукових підходів до дослідження феномену регіоналізму в міжнародних відносинах. – Режим доступу: http://papers.univ.kiev.ua/mizhnarodni_vidnosyny/articles_Evolution_of_research_approaches_to_the_phenomen_of_regions_in_the_international_relations_16189.pdf.

⁵ Див.: Toor A. Can Obama's immigration reform stop Silicon Valley's brain drain? / A.Toor // The Verge. – 2013. – January 30.

⁶Tel'o M. Globalization, New Regionalism and the Role of the European Union / M.Tel'o // European Union and New Regionalism: Regional Actors and Global Governance

in a Post-Hegemonic Era. Second Edition. Ed. By M. Tel'o. – Aldershot: Ashgate Publishing, Ltd., 2007. – P. 2.

⁷ Ibid., p. 2-4.

⁸ Див.: Barber B.R. Jihad vs. McWorld / B.R.Barber / / The Atlantic. – 1992. – March, 1.

⁹ Ibid.

¹⁰ Див.: Брюке Ф. Formi regionalizaciї в Європі / Ф.Брюке // Організація регіональної та місцевої влади: досвід держав-членів Європейського Союзу. – К., 2005. – С.20.

¹¹ Див.: Westney D. Imitation and Innovation: The Transfer of Western Organizational Patterns to Meiji Japan. – Harvard University Press. – 2000. – 252 p.; Westney D. Evolutionary perspectives on the internationalization of R&D in Japanese multinational corporations / D.Westney, K. Asakawa // Asian Business & Management. – 21 November 2012. – # 12. – P. 115-141.

УДК [323:316.64](477.85)

© Наталія Ротар
(Чернівці)

СИМВОЛІЧНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ ІДЕНТИЧНОСТЕЙ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ГРОМАДИ

Здійснений у статті аналіз символів, назв вулиць та пам'ятників м. Чернівці як традиційного набору репрезентаційних артефактів дозволив зафіксувати зміст владного дискурсу (ствердження української державності), ідеологічні установки чернівецької громади (толерантність) та визначити ту картину світу, яка стала основою у формуванні нових політичних ідентичностей чернівецької громади (Ми – чернівчани, громадяни України).

Ключові слова: політичні трансформації, політичні ідентичності, символічна репрезентація, політичний символ, чернівецька громада.

Н.Ротар

Символическая презентация политической идентичности черновицкой общины

Проведенный в статье анализ символов, названий улиц и памятников г. Черновцы как традиционного набора репрезентационных артефактов позволил зафиксировать содержание властного дискурса (утверждение украинской государственности), идеологические установки черновицкой общины (толерантность) и определить ту картину мира, которая стала основой в формировании новых политических идентичностей черновицкой общины (Мы – черновчане, граждане Украины).

Ключевые слова: политические трансформации, политические идентичности, символическая презентация, политический символ, черновицкая община.